

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій

Кафедра журналістики та філології

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Володимир САДІВНИЧИЙ

_____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 061 Журналістика

освітньо-професійної програми Журналістика на тему:

СУМСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА В ОСОБАХ:

ДОБІРКА АВТОРСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ

Sumy journalism in persons: a selection of author's materials

Здобувача(ки) групи ЖТ01/1 Шевченко Аліни Андріївни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Аліна ШЕВЧЕНКО

(підпис)

Керівник доцент кафедри журналістики та філології, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент Інна СИПЧЕНКО _____

Консультант директор ТОВ «Краснопільська газета «Перемога»

Олександр МОЦНИЙ _____

Суми – 2024

Шевченко А. А. Сумська журналістика в особах: Добірка авторських матеріалів : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец. : 061 – журналістика / наук. керівники І. В. Сипченко, О. Моцний. Суми : СумДУ, 2024. 41 с.

Анотація. У кваліфікаційній роботі представлено інформаційний продукт, у жанрі інтерв'ю для проекту «Сумська журналістика в особах». Основу авторського проекту становить розлоге текстове інтерв'ю, доповнене авторськими фотографіями здобувачки та фото з архіву героїні інтерв'ю. Інформаційний продукт також містить оглядовий відеосюжет про роботу у проекті. Матеріали роботи призначені для публікації на сайті Сумського прес-клубу «Медіаколо» у розділі «Спільнота». Робота мстить посилання на **20 джерел**. Обсяг роботи – **41 сторінка**. Актуальність роботи обумовлена необхідністю заповнити прогалини в історії журналістики, привернути увагу суспільства до постатей тих медійників, які засновували та розвивали журналістську галузь на теренах Сумщини.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та власного творчого доробку.

Обсяг роботи: 41 сторінка

Ключові слова: інтерв'ю, проєкт, регіональна журналістика, радіо, матеріал.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	7
1. Обґрунтування інформаційного проєкту	7
1.1 Опис практичної проблеми, яка вирішується у кваліфікаційній роботі.....	7
1.2 Характеристика матеріалів проєкту «Сумська журналістика в особах».....	10
1.3 Студентські творчі проєкти в університетах України.....	14
2. Специфікація виконаної роботи	15
2.1 Авторська ідея	15
2.2 Інформаційний привід	18
2.3 Цільова аудиторія	19
2.4 Характеристика джерел фактів та інформації	20
2.5 Прогнозовані результати втілення та сфери застосування	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ	26
ВИСНОВКИ	40

ВСТУП

Хто володіє інформацією, той володіє світом та розумом людей. Сучасне життя ставить нові вимоги до інформації, швидкості її поширення і, відповідно, до роботи журналіста. Сьогодні медійники стають популярними й знаменитими, як зірки кіно, шоубізнесу, спорту. Здебільшого це фахівці, які працюють на провідних державних телевізійних каналах, робота яких розрахована на велику аудиторію. Водночас інформація, яку транслюють великі медіа складається не лише з подій державного масштабу, а переважно – з калейдоскопу подій з регіонів, міст, містечок, селищ і сіл. І саме в регіонах самовіддано, працюють люди, обличчя і особистість яких часто несправедливо, залишаються невідомими та невпізнаваними.

В умовах війни журналістська праця стала ще більш затребуваною, особливо для мешканців, які проживають у прикордонних селах, де переважно немає інтернету, відсутній теле і радіозв'язок. Місцева газета для них – це зв'язок зі світом. Тож, **актуальність роботи** обумовлена необхідністю привернути увагу суспільства до імен тих медійників, які сьогодні працюють в області, які стояли біля витоків сумської регіональної та місцевої журналістики, які розвивали й розбудовували медійну галузь Сумщини, а також заповнити прогалини в новітній історії журналістики нашого регіону.

Мета роботи: створити добірку авторських журналістських матеріалів, що розповідають журналістів Сумської області.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати низку завдань:

- ознайомитися з працями дослідників, котрі порушували окреслену тему;
- проаналізувати приклади студентських творчих проєктів;
- створити власну добірку журналістських матеріалів.

Авторський задум: полягає у створенні добірки текстових і візуальних авторських матеріалів, що розповідають про медійників Сумщини. Створені матеріали можуть бути використані для публікації в друкованих та інтернет-

медіа, а також із метою створення аудіоподкастів та відеороликів для розміщення на платформах поширення аудіовізуального контенту.

Практичне значення роботи: портретне інтерв'ю буде розміщене на сайті Сумського прес-клубу «Медіаколо» у розділі «Спільнота» із метою привернення уваги до постатей, що творять сучасний медіапростір Сумщини.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, що складаються із підрозділів, списку використаних джерел (20 позиція), висновків і додатків. Загальний обсяг роботи – 41 сторінка.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

2. ОБГРУНТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ

1.1 Опис практичної проблеми, яка вирішується в кваліфікаційній роботі

Журналістика міста Суми може охоплювати широкий спектр тем, аспектів і людей, які важливі для місцевого співтовариства. Наше життя динамічне, змінюються часи, з'являються нові технології, а одне залишається незмінним – спогади! Хронологія розвитку журналістики міста постійно обривається, вона швидкоплинна. Тому важливо зафіксувати і відтворити спогади розвитку журналістики у Сумах, яка змінювалася відповідно до історичних та соціокультурних змін. [5, с.3]

Перші видання у Сумах з'явилися наприкінці XIX – початку XX століття. Тоді журналістика була переважно пов'язана з політичними та суспільними питаннями, а також мала значний літературний склад. У радянські часи журналістика була сильно цензурована та контрольована владою. Засновано було ряд партійних газет та видань, які пропагували ідеологію комунізму та влади. Аналогічна політика видань була по усій Україні. Дуже часто можна було почути вислів: «У Радянському Союзі були журналісти, але журналістики не було». Тому що люди, які займалися чесною журналістикою і намагалися дати справжню інформацію народові – жорстоко каралися та піддавалися репресіям. [18]

Після отримання незалежності в 1991 році журналістика у Сумах та інших містах України почала переживати новий етап розвитку. З'явилися нові незалежні видання, які дозволяли і дозволяють висловлювати різноманітні погляди та думки. Проте варто зазначити, що деякі канали до сих пір належать і контролюються можновладцями.

З появою інтернету та соціальних медіа, журналістика у Сумах також пережила цифрову трансформацію. Більше видань розпочали активно використовувати цифрові платформи, такі як YouTube, Telegram, Instagram для

поширення новин та взаємодії з аудиторією. У сьогоднішньому світі це зручно, просто і залучає більшу кількість аудиторії, що своєю чергою приносить більше переглядів, коштів та дозволяє активніше взаємодіяти з суспільством. [10, с. 53]

«Сумська журналістика в особах» – проєкт Сумського прес-клубу, який було приурочено до двадцятиріччя клубу і створено у 2020 році. Сумам є ким похизуватися, зокрема це засвідчує та кількість людей, інтерв'ю з якими вже вийшли на сайт. Кожен з героїв маленькими кроками творив свою справу і вкладав цеглину в журналістику Сумської області задля її розвитку. Більшість цих медійників продовжують працювати і надалі.

До цього проєкту долучилася і кафедра журналістики та філології Сумського державного університету. Відтак студенти мають змогу попрактикуватися у написанні матеріалів і дізнатися як влаштовані і працюють різні сфери журналістики: газети, радіо, телебачення.

«Студенти вивчатимуть журналістику регіону через своїх старших колег, а ще вчитимуться брати інтерв'ю, спілкуватися, розуміти фахове середовище та його специфіку. А таким чином і краще позиціонуватимуть професійно себе», - зауважив на презентації проєкту завідувач кафедри Володимир Садівничий.

Проєкт переважно працює у жанрі інтерв'ю та замальовки. Більшість текстів – це інтерв'ю. Воно є головним методом збирання інформації в журналістиці. Відповідно і підготовка до інтерв'ю є ключовим етапом для успішного спілкування з інтерв'юером. Словник української мови визначає термін «інтерв'ю» як «призначено для публікації у пресі, на радіо, телебаченні, розмова журналіста з політичним, громадським чи будь-яким іншим діячем. Своєю чергою, В. Здоровега охарактеризував інтерв'ю просто як метод збирання інформації та як жанр. [4, с.113]

У роботі буде розглянуто портретне інтерв'ю. Наприклад, у стандартах відомої новинної компанії «ВВС» портретне інтерв'ю посідає важливе місце у жанровій системі і надається таке тлумачення: «інтерв'ю – це проникнення в особисте, невідоме аудиторії». [3]

Для цього важливо дослідити інформацію та біографію людини, це допоможе бути підготованим до обговорення або доповнення. Обов'язковим етапом є складання запитань, які можуть бути задані безпосередньо під час інтерв'ю. Слід знати, що саме нам треба дізнатися. Пам'ятайте про правило «1 запитання – 1 відповідь». [15] Не соромтесь свого незнання, якщо не зрозуміло, завжди можна перепитати про це співрозмовника або попросити пояснити. Завершальним етапом є написання матеріалу і його підготовка до публікації. Всі ці кроки дають можливість студентам відчувати і відворити справжню роботу журналіста у редакції. [14]

2.2 Характеристика матеріалів проєкту «Сумська журналістика в особах»

Аналіз у журналістиці є важливим процесом під час написання матеріалу та його подачі до виходу. [12, с. 54]

Аналіз – поділ об'єкта на складові частини з метою їх окремого вивчення. Такими частинами можуть бути якісь матеріальні елементи об'єкта або ж його властивості, ознаки, зв'язки й т.п. [4, с.58] У цій частині ми обрали дві публікації «Сумська журналістика в особах» із рубрики «Спільнота», написані професійними журналістами та студентами і власний матеріал підготовлений до публікації. Будемо аналізувати за такими критеріями: актуальність, доречність вибору експертів (співрозмовника), методи у матеріалі, наявність візуалізації (фото, відео), композиція, повнота інформації. У аналіз власного творчого доробку ми ще додали критерій – складність під час написання матеріалу. [7]

У аналізі опрацьовано дві схожі публікації, які були підготовлені студентами та професійними журналістами. Ми обрали, на нашу думку, один матеріал, як приклад вдалого, а інша публікація – як приклад, чому важливо писати не свої спогади, а саме успіхи і шлях людини про яку ви пишете.

Назва матеріалу: Сумська журналістика в особах. Юрій Фадєєв: «Лише тоді, коли є думка і осмислення, буде результат». [17]

Посилання: <https://mediakolo.sumy.ua/the-media/community/1163-sumska-zhurnalistyka-v-osobakh-yurii-fadieiev-lyshe-todi-koly-ie-dumka-i-osmyslennia-bude-rezultat.html>

Дата виходу: 10.01.22

Автор: Олексій Туча

Актуальність: газета – одна з найстаріших засобів масової інформації. За даними Всесвітньої газетної та новинної асоціації «WAN-IFRA» їх читає більше 2 млрд людей у всьому світі. Загальноукраїнські дослідження доводять, що з кожним роком українці витрачають все менше часу на читання друкованих видань, натомість все більше - в інтернет-ресурсах. З 2015 українці стали на 74% менше читати друковані ЗМІ. Якщо шість років тому понад третина населення країни дізнавалися новини з газет та журналів, то станом на 2021 читачі таких

видань складають лише 8%. Про це говорить дослідження GlobalLogic на основі відкритих даних. Тому варто не тільки читати, а й знати як розвивалися газети у нашій області, хто стояв у витоків нових видань та як жорстко все зазнавало цензури.

Доречність вибору співрозмовника: Фадеев Юрій Вікторович працював у шести виданнях, очолював комітет у справах преси та інформації Сумської обласної адміністрації. Якщо ми говоримо про газети, то я вважаю, що даний герой матеріалу один з найкращих кандидатів, який розповів шлях випуску газет у Сумській області.

Основна думка: познайомити читачів з життям нашого сумського журналіста, редактора, який присвятив своїй справі не один рік. У нашому випадку з Фадеевим Юрієм, який постійно намагався створити і створив унікальну газету попри всю небезпеку та цензуру партійників.

Композиція, підготовка запитань: головною задачею було висвітлити питання про саму особу, роботу та розвиток в журналістиці та взаємодію з колегами; поговорити про сьогодишню журналістику. Загалом у автора вийшло 8 запитань з кількома підзапитаннями . Умовно поділила матеріал на кілька блоків.

Перший блок запитань – життя Юрія, його прихід у журналістику або як говорить сам: «Вірніше, мабуть, буде казати, не в журналістику прийшов, а до редакції районної газети «Радянська правда» в Білопільлі – моїй малій батьківщині».

Другий блок – розвиток газети, робота редактором, колеги.

Третій блок – про журналістику в Україні, джинсу, поради майбутнім колегам.

Для заголовка автор обрав цитату, яка використана на початку матеріалу, перед основними питаннями.

Візуалізація: у матеріалі наявні 7 фото взяті з власного архіву героя матеріалу. Більшість фото використані саме як доповнення до текстового матеріалу.

Методи у матеріалі: у статті були використані методи аналізу, узагальнення та інтерв'ю.

Назва матеріалу: Сумська журналістика в особах. Микола Мотренко: «Якщо в редакції залишиться хоч один працівник, газета все одно побачить світ. Вчасно!» [13]

Посилання: <https://mediakolo.sumy.ua/the-media/community/1161-sumska-zhurnalistyka-v-osobakh-mykola-motrenko-yakshcho-v-redaktsii-zalyshytsia-khoch-odyn-pratsivnyk-hazeta-vse-odno-pobachyt-svit-vchasno.html>

У даному аналізі нам довелося відклонитися від обраного нами формату, адже даний матеріал написаний у формі спогадів людини і ще викликом стала композиція і факти на яких побудований текст.

Дата виходу: 04.01.22

Автор: Наталія Розторгуєва

Особливість матеріалу полягає у тому, що він написаний у форматі спогадів. Микола Мотренко – журналіст, редактор. Закінчив Київський університет ім. Т. Шевченка за спеціальністю журналістика. Більше 10 років життя присвятив роботі у газеті «Прапор перемоги». Його шлях у журналістиці може служити прикладом відданості та професіоналізму для студентів і колег по цеху. Микола Мотренко активно працював з молоддю, вчив та розповідав як влаштована «кухня журналістики». Його відданість справі та невпинна праця зробили значний вплив на медіа-середовище регіону.

У матеріалі про Миколу Мотренка, містить багато особистих згадок авторки та часте вживання "я", що може відволікати читача від основної теми про шлях героя тексту у професії. Це може бути виправдано, якщо авторка намагається підкреслити особистий зв'язок із Мотренком та надати матеріалу більш емоційний і особистий контекст, адже саме він став провідником у світ журналістики для Наталі Розторгуєвої. Однак, якщо основна мета тексту – віддати належне самому Мотренку та розказати про його внески у сферу журналістики Сумщини, варто зосередитися більше на його досягненнях і менш на власних враженнях. Це допоможе читачам краще зрозуміти і оцінити роль

Мотренка в журналістиці. Важливо підкреслити його професійні здобутки, а особисті переживання і розповіді авторки залишити на другому плані, щоб читачі могли краще зрозуміти значущість його роботи.

Методи у матеріалі: спостереження.

1.3 Студентські творчі проєкти в університетах України

Журналістика – це творча професія, а тому написання матеріалів і їх підготовка займає досить великий відсоток часу. Відповідно існує ряд правил, рекомендацій, етичних норм, яких повинен дотримуватися кожен медійник і використовувати їх на практиці, залучаючи методи збору інформації.

[6, с. 321]

Концепцією праць, на яких ґрунтується робота є насамперед збереження історії регіональної журналістики та освітня функція для студентів, аби вони удосконалювали свої вміння і практикувалися у написанні матеріалів різних жанрів і публікували свої напрацювання. Одним із таких проєктів, до якого залучили студентів Сумського державного – став «Сумська журналістика в особах». На сайті «Медіаколо» опубліковано вже більше 20 інтерв'ю та нарисів, які розповідають про творення журналістики різних ніш, зокрема радіо, телебачення, газети .

Студентський проєкт «Поміж текстом» втілюють майбутні журналісти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Студенти впродовж чотирьох років діяльності видали п'ять випусків книжок та записали 150 інтерв'ю з фахівцями засобів масової інформації Прикарпаття і вихідцями з цього краю. Студенти самостійно впорядковують видання: придумують назви, розділи, дизайн, розшифровують інтерв'ю, пишуть та редагують тексти. Випуски складаються з розділів. Наприклад перший випуск містить чотири розділи: Сила і авторитет професійного слова: думки журналістів-фахівців; Відверто про журналістику: погляди молодих фахівців; Юні в професії: студенти про журналістику; Слово від інтерв'юерів. Інтерв'ю в межах розділів представлені за абеткою прізвищ журналістів [<https://kjourn.pnu.edu.ua/studentskyj-vydavnychyj-proiekt-medi/>]

Аналіз інформаційних джерел засвідчив, що подібні проєкти впроваджують і в інших навчальних закладах України, але їхня кількість мала, адже такі проєктні роботи потребують додаткових ресурсів [4], [20].

2. Специфікація виконаної роботи

2.1 Авторська ідея

Народження теми – це процес глибокого осмислення, що трансформує задум у тему. У свою чергу, задум – це уявний образ майбутнього матеріалу, що включає в згорнутому вигляді і ідею, і тему принцип його організації. Відповідно під час останнього етапу, задум втілиться у текст. [4]

Наш задум – це майбутній матеріал у жанрі інтерв'ю з елементами замальовки, де головним є розповісти про людину, яка зробила вагомий внесок у розвиток радіо й детально описати як воно розвивалося.

1. Частина підготовки й написання тексту.

- Підготовка до інтерв'ю, збір інформації складання запитань.

Цей процес у нас зайняв приблизно тиждень. Ми спілкувалися з колегами Світлани, адже інформації у відкритих джерелах було мало. Складали запитання з урахуванням актуальності й структури проєкту «Сумська журналістика в особах».

- Процес інтерв'ювання.

Проводили інтерв'ю ми у місті Охтирка в студії, де працює наша героїня, а також познайомилися з колегою – Брень Віктором Дмитровичем, який розповів про Світлану кілька цікавих фактів.

- Створення матеріалу.

Після розмови ми зробили розшифровку тексту, а вже потім написали текст у жанрі інтерв'ю з елементами замальовки. Кілька фото знайшли в соціальній мережі Facebook, а також додали ті, які були зроблені під час запису розмови.

2. Наша мультимедійна частина – це відео. Хронометраж – 18 хвилин. Відео відтворює наочність виконаних завдань, дозволяючи побачити результати роботи в дії. А відеозапис самого інтерв'ю, показує весь процес виконання роботи, що своєю чергою важливо для аналізу та оцінки етапів виконання завдання.

- Опитування студентів, які брали інтерв'ю у рамках проєкту «Сумська журналістика в особах». У відео ми залучили двох людей: студент 3-го курсу – Ювко Захар та студентка 4-го курсу – Хоба Юлія.
- Записали відеоряд про проєкт, як він влаштований та яка головна мета.
- Далі долучили до відео сам процес інтерв'ювання. У ньому були висвітлені найглобальніші та найцікавіші питання, адже саме інтерв'ю у нас зайняло близько двох годин.
- Ми обрали програми у яких здійснювали монтаж. Для відео – це була програма «CapCut», для аудіо – Adobe Audition. На фон додали спокійну музику та відео-вставки.

Проаналізуємо специфіку нашого інформаційного продукту.

Актуальність: проєкт «Сумська журналістика в особах» – це проєкт, який має на меті познайомити нас зі світом журналістики, обговорити досвід роботи колег, порівняти журналістику сьогодення і якої ця сфера була років 15 тому. Акцент зроблений на журналістів Сумської області і їх роботи в медіа.

Доречність вибору співрозмовника для інтерв'ю: героїнею нашого матеріалу стала журналістка з Охтирки, радіоведуча, керівник «Телерадіокомпанія «Охтирка» – Світлана Терешкова. Радіоведучі рідкі герої проєкту СЖО, тому до спілкування ми запросили Світлану, задля того, щоб вона поділилася своїм професійним шляхом у журналістиці та досвідом роботи, який перевищує 20 років.

Основна думка матеріалу: познайомити читачів з нашими районними журналістами, радіопрацівниками, які роблять великий обсяг роботи, щоденно виходять в ефір і спілкуються на корисні теми для своєї аудиторії. Фактично – це люди, яких ми тільки чуємо і нашою задачею було показати хто ж мовить на радіо у місті Охтирка і який шлях у професії пройшла ця людина. Тому нашою задачею було поспілкуватися з Світланою в першу чергу як з людиною, а потім вже як з професіоналом своєї справи.

Композиція: наше інтерв'ю розпочинається з невеликого коментаря Лариси Якубенко про нашу героїню. Далі авторка розпочинає свою розповідь з замальовки про дорогу і зустріч зі Світланою. Потім ми умовно поділили інтерв'ю на кілька частин і склали запитання про дитинство, батьків, навчання в університеті; прихід на радіо, знайомство з колегами; повномасштабне вторгнення, перехід у ФМ формат мовлення; поради, принципи та свої правила у роботі. Для заголовку «Ми відчуваємо зв'язок зі слухачем, коли ведемо передачу, це вже я можу сказати впевнено. Він потрібен як слухачеві, так і працівникам радіо» - обрали цитату з тексту.

Наявність візуалізації: більшість фото використаних у матеріалі були зроблені особисто, кілька фото ми взяли з відкритих джерел, а саме з Фейсбук-сторінки нашої радіо та колег Світлани Терешкової. У ході розмови, ми попросили Світлану надати нам унікальні архівні фото.

Методи у матеріалі: у нашому випадку був обраний комунікативний спосіб – інтерв'ю. Щодо методів, то були використані метод спостереження. Ми заздалегідь спланували нашу бесіду, опрацювали всю наявну інформацію про героїню, поспілкувалися з її колегами, які безпосередньо її знають і працювали з нею. Так як спілкування проходило наживо, була можливість поспостерігати як поводи́ла себе на бесіді радіоведуча, які були емоції, спогади, переживання. Тому відповідно у частині замальовки був використаний метод аналізу.

Складність під час написання: найскладніше під час роботи над цим матеріалом було знайти інформацію про Світлану у відкритих джерелах інформації. З цією задачею ми впоралися, знайшли колег, які поділилися певними спогадами і інформацією про радіоведучу. Однією з перешкод також стала місцевість, де ми запланували інтерв'ю, адже через обстріли їхати спочатку було небезпечно, тому трохи зайняло час на відстрочування зустрічі. Спільну мову ми знайшли швидко, але спочатку було важко розкрити людину, аби вона тобі довірилася і розповіла щось про себе і свій шлях у журналістській діяльності.

2.2 Інформаційний привід

Дослідимо інформаційний привід, з чого почалося написання тексту.

Інформаційний привід - подія, що може зацікавити реципієнтів і стає поштовхом до написання журналістського матеріалу. [12, с. 41]

Інформаційним приводом можуть стати:

- Подія
- Конференція
- зустрічі з експертами, високопосадовцями
- круглі столи та ін.
- зміни в законодавстві [10, с.111]

Практична частина роботи виконувалася нами у кілька етапів. Ми провели аналіз матеріалів проєкту «Сумська журналістика в особах» і визначили, що інтерв'ю на тему радіо мало, до того ж після початку мовлення у ФМ-форматі регіонального радіо не було жодного розлогого інтерв'ю від працівників. **Тому нашим інформаційним приводом став розвиток залучили** до проєкту радіоведучу та керівника КП «Телерадіокомпанія «Охтирка» – Світлану Терешкову. Вона стала головною героїнею матеріалу, де ми структурована надаємо відповіді на всі запитання підготовані заздалегідь, адже якщо мова йде про інтерв'ю – важливо підготуватися і висвітлити тему з тих ракурсів, які будуть цікаві нашій цільовій аудиторії. Важливо говорити й про актуальність інформаційного приводу. У нас широко розкриті питання роботи радіо під час війни й про виклики з якими довелося зіштовхнутися більшості радіоведучих.

2.3 Цільова аудиторія

Цільова аудиторія — аудиторія, на яку спрямоване видання у своїй специфічній репрезентації дійсності. Тобто на кого взагалі розрахований матеріал, який регіон чи область будуть зацікавлені у його прочитанні.

Фактична аудиторія — аудиторія, що реально споживає інформаційну продукцію цього мас-медіа. Тобто ті хто підписаний у соціальних мережах, читає регулярно це медіа. [10, с. 72]

Проект «Сумська журналістика в особах» й інтерв'ю зокрема, залучає широку аудиторію споживання матеріалів:

- медійна аудиторія: журналісти, рекламисти, редактори, які бажають дізнатися про колег та їхній досвід роботи.
- Студенти журналісти та студенти суміжних спеціальностей: майбутні журналісти, які долучаються до проекту, поповнюють ряд матеріалів та хочуть мати уявлення про професію від досвідчених колег.
- жителі м. Суми та Сумської області: люди, яким цікава тема розвитку регіональної журналістики

Якщо ж говорити про наш, матеріал «Сумська журналістика в особах. Терешкова Світлана: «Ми відчуваємо зв'язок зі слухачем, коли ведемо передачу, це вже я можу сказати впевнено. Він потрібен як слухачеві, так і працівникам радіо», то аудиторія не змінюється, а додається категорія конкретних людей і регіону, а саме:

- радіоведучі, які працюють у цей час на радіо і хочуть знати як воно розвивалося;
- жителі м. Охтирка, адже радіо мовить саме у цьому місті, й жителі середнього й похилого віку постійно долучаються до ефірів і слухають радіо.

2.4 Характеристика джерел фактів та інформації

Кожен журналістський текст – це результат творчої діяльності та кропіткої праці його написання. Ми вже не раз говорили про важливість інформаційних джерел і комунікації.

Як правило у журналістиці класифікують три основні джерела інформації:

- предметно-речове середовище;
- документи;
- людина.

З них відповідно впливають три основні методи збору інформації:

- спостереження;
- інтерв'ю;
- вивчення документів, наявних джерел. [7]

У нашій роботі був використаний метод інтерв'ю і було проведено ряд підготовки до цього виду роботи. Так як у відкритих джерелах, соціальних мережах інформації про героїню матеріалу – Терешкову Світлану було замало, ми через свої джерела дізналися про коло спілкування радіоведучої і звернулися до її колеги, представниці Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення в Сумській області – Лариси Якубенко. Тобто основним джерелом інформації під час роботи у нас стала – людина. А вже відповідно основним методом збору стало інтерв'ю, яке вважається, одним з найголовніших методів збирання інформації в журналістиці, сутність якого полягає в здобутті новин і повідомлень шляхом усного спілкування.

Також продивилися сторінку «Телерадіокомпанія «Охтирка» у соціальній мережі Facebook, де публікується певна діяльність радіо, ефіри та інформування. Таким чином, ми могли проаналізувати роботу радіоведучої, скласти конкретний список запитань і зобразити певний психологічний портрет нашої героїні матеріалу.

2.5 Сфера застосування та прогнозовані результати втілення

Публікація матеріалу запланована на кінець червня 2024 року на сайті Сумського прес-клубу «Медіаколо» у розділі «Спільнота», де і зазвичай публікуються матеріали. Також поширимо посилання на текст на власній фейсбук-сторінці. Це дасть змогу взаємодіяти з читачами й прослідкувати зворотню реакцію аудиторії.

Якщо розглядати сферу застосування у широкому форматі, то окрім публікації її результати можуть бути використані:

- в освітніх програмах для студентів спеціальності журналістика: як приклад проєктів, створений ніби з пазлів текстів, але мета – це розповісти про тих, хто творив та створював журналістику нашого регіону;
- книгодрукування: проєкт «Сумська журналістика в особах» - це можливість створити цілу книгу історій, яка показуватиме шлях, який пройшло те чи інше медіа;
- у різних наукових дослідженнях: оскільки матеріалів на сайті представлено чимало і кожен з них містить історії того чи іншого краю Сумщини, то вони можуть слугувати джерелом для досліджень з історії журналістики та соціальних комунікацій;

Цей проєкт сприяє збереженню історії місцевої журналістики, підтримує освітні та наукові ініціативи, і служить важливим ресурсом для професійної спільноти.

Прогнозовані результати публікації інтерв'ю:

- зростання рівнів зацікавленості та обізнаності населення щодо роботи та культури радіо на Сумщині;
- підвищення рівня обізнаності суспільства, що збільшує їхній інтерес до радіо;
- розширення аудиторії. Через те, що анотація і посилання на матеріал будуть опубліковані на власній сторінці автора, це дає змогу зацікавити нову аудиторію і залучити їх до прочитання матеріалу;
- зворотний зв'язок від аудиторії після публікації інтерв'ю може сприяти покращенню подальших матеріалів та врахуванню побажань читачів;

- створення певного іміджу радіо та їхнім працівникам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гасса В. Аналітика в журналістиці як форма специфічного впливу. *Детектор Медіа*. URL: <https://ms.detector.media/master-klas/post/2988/2013-09-10-analytika-v-zhurnalistytsi-yak-forma-spetsyficznego-vplyvu/#:~:text=«Аналітика%20–%20це%20рух%20журналіста%20до,та%20отриманої%20від%20джерел%20інформації> (дата звернення: 07.05.2024).
2. Григоров Н. Жанр, який формує національну еліту: письменники та журналісти про інтерв'ю. *Читомо*. URL: <https://chytomo.com/zhanr-iakuj-formuie-natsionalnu-elitu-pysmennyky-ta-zhurnalisty-pro-interv-iu/> (дата звернення: 15.05.2024).
3. Жанрологія як частина теорії журналістики. *Освіта.ua*. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/journalism/25658/> (дата звернення: 11.05.2024).
4. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
5. Калита О. ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРВ'Ю НА СТОРІНКАХ УКРАЇНСЬКИХ ОНЛАЙН ВИДАНЬ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2023. С. 1–3. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/part_2/48.pdf (дата звернення: 17.04.2024).
6. Капелюшний А. Редагування в ЗМІ: аналіз і перевірка фактичного матеріалу . : підручник. Львів : ПАІС, 2004. 576 с.
7. Композиція, конфлікт, сюжет твору. *Studfile*. URL: <https://studfile.net/preview/1905784/page:2/> (дата звернення: 07.05.2024).
8. Медійний проєкт «Знайомтеся – Журналістка». *Національний Університет Кораблебудування ім. адмірала Макарова*. URL: <https://nuos.edu.ua/znajomtesya-zhurnalistka-novij-medijnij-proiekt-kafedri-zhurnalistiki-reklami-ta-pr-tehnologij/> (дата звернення: 17.05.2024).

9. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ СТУДЕНТІВ-ЖУРНАЛІСТІВ НА ТЕЛЕКАНАЛІ «МАРТ». *Чорноморський національний університет імені Петра Могили*. URL: <https://chmnu.edu.ua/praktichni-zanyattya-studentiv-zhurnalistiv-na-telekanali-mart/> (дата звернення: 16.05.2024).

10. Прилюк Д. Теорія і практика журналістської творчості : навч. посіб. Київ, 1983. 280 с.

11. Проект «Історія одного успіху: люди, які поруч»: Алькема В. Г. *Університет Крок*. URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/novini-ta-podiji/item/3670-proiekt-istoriia-odnoho-uspikhu-liudy-iaki-poruch-alkema-v-h> (дата звернення: 16.05.2024).

12. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підручник. Київ : ВЦ «Просвіта», 2008. 260 с.

13. Розторгуєва Н. Сумська журналістика в особах. Микола Мотренко: «Якщо в редакції залишиться хоч один працівник, газета все одно побачить світ. Вчасно!». *Медіаколо. Сумський прес-клуб*. URL: <https://mediakolo.sumy.ua/the-media/community/1161-sumska-zhurnalistyka-v-osobakh-mykola-motrenko-yakshcho-v-redaktsii-zalyshytsia-khoch-odyn-pratsivnyk-hazeta-vse-odno-pobachyt-svit-vchasno.html> (дата звернення: 19.05.2024).

14. Смоляр Л., Довженко О. Що варто знати про інтерв'ю. *Вокс Україна*. 2020. URL: <https://voxukraine.org/shho-varto-znati-pro-interv-yu> (дата звернення: 09.05.2024).

15. Тема 3. Опитування у формі інтерв'ю. *pluginfile.php*. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/571216/mod_resource/content/0/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%204%20%D0%9E%D0%BF%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%83%20%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%96%20%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%8E.pdf (дата звернення: 12.05.2024).

16. Титаренко О., Титаренко Д. ДОСЛІДНИЦЬКЕ ІНТЕРВ'Ю: МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ

ДОСЛІДЖЕННЯ. *Мала академія наук України* 4.

URL: https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/6475/1/Tytarenko_Dosl_int.pdf (дата звернення: 15.05.2024).

17. Туча О. Сумська журналістика в особах. Юрій Фадєєв: «Лише тоді, коли є думка і осмислення, буде результат». *Медіаколо. Сумський прес-клуб*. URL: <https://mediakolo.sumy.ua/the-media/community/1163-sumska-zhurnalistyka-v-osobakh-yurii-fadieiev-lyshe-todi-koly-ie-dumka-i-osmyslennia-bude-rezultat.html> (дата звернення: 19.05.2024).

18. У Радянському Союзі були журналісти, але журналістики не було. *ІнфоКорупція*. URL: <https://korupciya.com/u-radyanskomu-soyuzi-bulizhurnalisti-a/> (дата звернення: 08.05.2024).

19. José Marques de Melo. Journalistic genres and formats: a classification model. *Scielo*. URL: <https://www.scielo.br/j/interc/a/YYXs6KPXhp8d7pRvJvnRjDR/?format=pdf&lang=en> (date of access: 08.05.2024).

20. *StopFake*. URL: <https://www.stopfake.org/> (дата звернення: 16.05.2024).

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ

Сумська журналістика в особах. Терешкова Світлана: «Ми відчуваємо зв'язок зі слухачем, – він потрібен як слухачеві, так і працівнику радіо»

На годиннику ранок, я прокидаюся від звуку будильника. Рука тягнеться до телефону, гортаю новинну стрічку і як зазвичай вмикаю подкаст або радіо, які вже закріплені ярликами на екрані телефону. Так, так...ви не помилилися. У цьому є свій шарм ранкової рутини.

Хто вони? Люди, яких ми не бачимо, а тільки чуємо? Давайте поговоримо про радіо. А саме – радіо Охтирки, місцеву радіоведучу та її команду. Заглянемо за лаштунки робочого процесу й дізнаємося, в чому ж вона, магія радіо...

«Делікатність, скромність і відповідальність». Саме так починає свою розповідь про радіоведучу та керівника КП «Телерадіокомпанія «Охтирка» Світлану Терешкову представниця Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення в Сумській області Лариса Якубенко .

– Професійна людина, яка чимало робить для Охтирської громади, – говорить Лариса Якубенко. – Її радійний голос викликає довіру: раніше такі голоси ставили спеціально, а у неї свій унікальний тембр. Ви ж знаєте: якщо для телебачення важлива картинка, для газети – слово, то для радіо – звук і голос. І у Світлани виходить викликати довіру і донести інформацію, адже вона зі своїм слухачем на одній хвили.

Вона – одна з перших, хто перевів радіо із проводового в FM формат.

Особливої уваги заслуговує робота їхнього радіо під час повномасштабного вторгнення. Війна застала їх у студії; працювали навіть тоді, коли в Охтирку входили танки. Саме вони першими давали в ефір звернення міського голови Павла Кузьменка, ще якийсь час виходили

в ефір, але пізніше змушені були припинити мовлення. Ну, і разом зі своїми колегами Світлана Миколаївна весь час була у місті й всіляко допомагала.

Врешті їхня команда першою на Сумщині відновила мовлення після деокупації. Після відновлення вони удвох з Віктором Дмитровичем, колегою Світлани Миколаївни, продовжують кожен день наживо виходити в ефір.

Такі маленькі, локальні радіостанції – це професіонали, які роблять свою справу навіть у екстремальних умовах.

9 ранку. Охтирка. Сонечко. Відрядження... Встаю біля гімназії, беру мобілку, щоб зв'язатися з майбутньою співрозмовницею, і в цей момент зустрічаюся поглядом із незнайомою мені людиною. Чомусь розумію: саме вона мені й потрібна. Світлана Миколаївна Терешкова – радіоведуча, керівник і голос «Телерадіокомпанії «Охтирка». Щира посмішка, обережно зібране волосся, а збоку на кофтинці красується гарненька брошка. Наш, точніше, мій ранок починається з горнятка кави у місцевому кафе. А ось у Світлани Миколаївни ранок почнеться пізніше, після ефіру, адже голос треба берегти, а відповідальність перед глядачем за якість ефіру і «чистого» голосу залишається на її тендітних жіночих плечах. Ми починаємо нашу розмову – про дитинство...

– Як Вам згадується дитинство – в епізодах, відчуттях – щось найтепліше, щось, може, прикре?

– Спогади про дитинство найтепліші – завжди були і є. Дитинство це у першу чергу спогади про батьків. Найбільше гріє душу, що я мала і маму, і тата і сестра молодша ще є. Я вважаю, що моє дитинство було щасливим. Ми мали можливість ходити до дитячого садочка, навчалися у школі, далі... завдяки тому, що були такі батьки, які хотіли тільки кращого. Світла їм пам'ять! Ще згадую...хम्म... Та все гріє душу! З роками згадую навіть частіше, бо сама вже бабуся, маю двох онучок, яким постійно щось розповідаю або вони мене розпитують. А ще спогади дитинства – це спогади родинних традицій. Найбільше пригадуються гостини, які були у бабусі й дідуся. Все це зараз згадується частіше, і ти ніби переоцінюєш життя.

– Ваші батьки приділяли Вам багато часу? Ким вони працювали?

– Батьки дуже багато працювали. На першому місці була робота, завжди там були активні. І мама, і тато закінчували технікум і мали середню спеціальну освіту, але за своїми спеціальностями ніколи не працювали.

Мама працювала на взуттєвій фабриці, розкрійницею, була комуністом, досить відповідальною людиною і працювала «на відмінно». Свого часу навіть отримала нагороду – орден Трудового Червоного Прапора. Тоді це вважалося великою заслугою. Вона понад 30 років пропрацювала на цьому підприємстві.

Батько був водієм, найбільше часу пропрацював на підприємстві «Промзв'язок». Це відомий промисловий об'єкт у нашому місті, тоді це був завод всесоюзного значення. Там працювали і дідусь, і батько. А закінчував свою трудову діяльність, працюючи у нафтовиків, теж водієм.

Але дефіциту любові у нас не було! Увагу завжди нам приділяли, вирішували всі питання разом із нами. Нас, дітей, залучали до будь-яких рішень, аби це була спільна думка. Возили у різні міста, ми постійно відвідували музеї, тоді це було «по-модному». Згадую поїздки, пов'язані з бабусею. Коли вона вийшла на пенсію, присвятила багато часу мені й намагалася повозити скрізь. Найбільше чомусь подобалася Полтава і їхній краєзнавчий музей.

– **Що найважливіше Ви взяли від батьків? Що вони Вам передали таке, чим користуєтеся і зараз?**

– Відповідальність і «робота перш за все», як завжди говорили вдома. Є завдання, які ти повинен виконати. Ці принципи у мене є, і розумію, що це не завжди правильно, але розуміння приходить із віком, ну, тому до своїх дітей в деякій мірі намагаюся бути поблажливою. Має бути «золота середина».

– **Яку спеціальність Ви здобули в університеті?**

– Я не фаховий журналіст і дуже далеко була від цієї професії. Я дошкільник, як у нас говорять. Завжди мріяла працювати з дітьми. Коли відвідувала дитячий садок, ми дуже любили свою виховательку, її звали Ліда Яківна Колесник. Чарівна жінка, високоосвічена, вихована. До речі, вона була родом із охтирських купців, але дізналися ми це вже потім...

Також мені подобалася завідувачка нашого дитячого садочка Валентина Григорівна Білецька. Світла їм пам'ять! Надзвичайно талановиті педагоги, чарівні жінки, й слугували нам взірцем. Ще в ті роки з'явилася мрія, що буду вихователькою. Навіть хлопчики були, які мріяли про те, що теж будуть вихователями у дитячому садочку. Уявляєте? Ось таке було виховання. Далі я майже здійснила свою мрію і сімнадцять із половиною років пропрацювала у школі з молодшими школярами.

Ми перериваємося й вирішуємо йти туди, де відбувається найцікавіше, – у студію. Поки минаємо квітучі весняні вулички Охтирки, Світлана Миколаївна розповідає деякі історичні відомості й показує мені їхнє невеличке місто, адже тут я вперше. За розмовою не помічаю, як приходимо до студії. Аж тут емоції мене переповнюють: те, що бачу, – це раритет, справжня історія. Мільйон кнопок, звукове обладнання – майже древня апаратура... А найцікавіше – воно усе працює! Роблю кілька кадрів і ми продовжуємо нашу розмову про радіо саме у радіостудії.

– Ви обрали радіо чи радіо обрало Вас?

– Далі були 90-і, скорочення, а я працювала не зовсім за фахом, бо дошкільниця. І так з’явилося радіо... випадково. Моя подруга почула, що на радіо запрошують ведучу програм. Вмовила мене піти на кастинг, ну я і пішла. Він відбувався у школі номер один. Йшла з великим страхом, бо не відчувала в собі такої сили та можливостей; для мене це було щось нове і незрозуміле. Але шукати роботу потрібно, тож вирішила спробувати.

У студії мене зустрів Віктор Дмитрович Брень, саме він оголосив конкурс на посаду. Відразу спробували мій голос за мікрофоном і дали редакційне завдання: написати інформацію про навчальний заклад, який знаходився неподалік, а саме про Охтирську гімназію. Я не гаяла часу, зустрілася з Коритник Євгенія Опанасівна. Вона на той час була директором навчального закладу. Мені все показали, розказали, як працює гімназія, як навчаються дітки. Ще директор розказувала історію приміщення, деталі його створення.

Послухавши, написала інформацію і принесла на перевірку. Віктор Дмитрович подивився, перевірив, – сподобалося, і так я вже залишилася на радіо. Це був грудень 1997-го. А вже у 98-му розпочала активно працювати районна редакція радіо Охтирщини й мене взяли на посаду кореспондента, ведучої програми радіо.

Редакція пропрацювала недовго через брак коштів, тому у мене була невелика перерва у журналістській діяльності. А коли вже у 2004 році створили комунальне

підприємство «Телерадіокомпанія «Охтирка», мене запросили на таку ж посаду. Працюємо дотепер...

– Чи не важко було говорити «чистою» мовою?

– Досвід роботи допоміг. Мені пощастило: не доводилося переходити на російську. Завжди говорили звичайним «охтирським суржиком». У Харкові, коли навчалася, теж українською говорили й проблем не було взагалі. У мене була вчителька Неля Йосипівна Степанова, викладачка української мови. Вона мене вчила писати, між іншим, під її керівництвом я почала готувати свої перші дописи до районної газети «Прапор Перемоги». Чомусь їй хотілося, щоб я була журналісткою, вона мені так і говорила. Але це було дитинство і залишилося на рівні шкільних мрій. Як тоді здавалося.

– Яким був перший робочий день та перші ефіри?

Світлана Миколаївна посміхається, примружує очі і продовжує говорити.

– Пам'ятаю... Мій перший робочий день був уже за мікрофоном і найскладніше було – здолати страх. Віктор Дмитрович говорив, що, якщо щось не вийде, – ми перепишемо, адже тоді це була робота на проводовому радіо. Дуже підбадьорював, але тоді ці слова не чулися, адже хвилювання брало вгору. Проте спробувала – все вийшло.

Це були ранкові випуски, які виходили о 6:15, ми працювали у записі, тож це були дані на день, літературна замальовка, твір про природу. Намагалися обирати найактуальніші теми, аби люди могли почути зранку нове. Коли йшла на роботу, завжди думала, про що ще можна розповісти громаді.

– Що в роботі було найскладнішим, може, зовсім неочікуваним для Вас?

– Таких ситуацій було чимало, бо радіо це ніби «трамвайчик», який рухається. Змінювалися формат роботи, теми, були постійні адміністративні зміни, й це ускладнювало роботу. Постійно доводилося пояснювати, наскільки потрібне радіо нашому слухачеві, адже ми повністю залежимо від фінансування. А громаді було складнувати виділити кошти на радіомовлення.

Найскладніший пригадується момент, коли нас, працівників радіо, запитували «чи ви потрібні громаді?», а потім зверталися до громади «чи потрібне радіо?». Тоді містом керував Олександр Цілуйко (секретар міської ради, який виконував обов'язки міського голови). Так ось на черговому зібранні у «Будинку молоді» зібрали людей поважного віку, не пригадаю, з якої нагоди, але якраз – наша слухацька аудиторія. А я була у залі й записувала подію, аби потім дати інформацію в ефір. І коли він звернувся до присутніх із запитанням «чи потрібне Вам радіо?» – це запитання мене вбило... Тут пауза секунд 30 і лунає гучне: «Потрібне! Обов'язково потрібне!» – і аплодисменти. Тоді у мене навіть сльози виступили на очах. Ми зрозуміли, що ми дійсно потрібні людям, нашим слухачам.

– Які особливості роботи на радіо з огляду на інші медіаплатформи – телебачення, інтернет?

– Думаю, що важко порівнювати з такими платформами, особливо з інтернет-медіа. Хоча у нас теж є і сторінка на Фейсбук, і канал у Телеграмі, але це щось інше, більш сучасне, креативне. Ближче до людини, до слухача – радіо: воно було, є, і впевнена, що буде і надалі. Ми відчуваємо зв'язок зі слухачем, коли ведемо передачу, це вже я можу сказати впевнено, пропрацювавши багато років, отримавши досвід – цей зв'язок є! Він потрібен як слухачеві, так і працівникам радіо. Якщо ми щось сказали не так, нам обов'язково зроблять зауваження, зателефонувавши за кілька хвилин після випуску, якщо навпаки – обов'язково подякують.

– На Вашому професійному шляху було чимало людей, знайомих, колег. Хто, можливо, відіграв найбільшу для Вас роль або став близьким?

– Ви знаєте, на радіо в принципі небагато було колег, вони були й залишаються. Найдовше я працюю з Віктором Дмитровичем Бренем – корифеєм радіо і не тільки в нашому місті, а і в області. Він видатний охтирянин, інженер, новатор, завідувач відділу радіоінформації КП ТРК «Охтирка». Ми з ним працюємо постійно. Це людина, з якої розпочалося моє радійне життя. Вміє підтримати ствердним словом: «Все добре, не звертай увагу, йдемо вперед». Вміє критикувати по ділу, доводити свою думку і переконувати. Я йому вдячна за те, що майже 20 років на радіо пролетіли, як один день. По суті, радіо в моєму житті почалося з нього, з Віктора Дмитровича. Дякую йому!

«Телерадіокомпанія «Охтирка» починала роботу під керівництвом Миколи Григоровича Байстриюченка. Він був досить вимогливою, професійною людиною, був не тільки директором, а й ведучим. Разом вели програми. Теж підтримував і намагався завжди заспокоїти. В ефірі, якщо доводилося працювати, з ним було комфортно.

Далі змінювалося керівництво, і свого часу працювала з Іриною Іванівною Журило, теж директоркою, надзвичайно талановитою, творчою особистістю, яка вміла написати й представити матеріал. Тоді у компанії ще була газета, тож Ірина Іванівна писала й у газету, й іноді готувала частину деяких радіовипусків.

Згадую добрим словом і директорку Аллу Борисівну Козловську, яка теж працювала на радіо. Завжди підтримувала словами «все вийде». Це дуже важливо для ведучого: коли готуєш передачу і тебе підтримують, то хвилювання відходить на другий план. Як ведучі ефірів ще працювали разом з Віталієм Миколайовичем Трикозом, талановитою людиною, у студії з ним було легко.

Після роботи на радіо він пішов працювати у музичну школу, бо за професією Віталій – актор. Театральна студія музичної школи була у його руках і він має багато учнів, тому при нагоді завжди його згадуємо в ефірах і, я

впевнена, йому переказують вітання. Він зараз захищає нашу Батьківщину... Я вдячна колегам за досвід, роботу і життєві труднощі, які долали разом.

– Чи змінився формат роботи після повномасштабного вторгнення? Розповідають, що коли почалася війна і росіяни вже стояли поруч Охтирки, ви продовжували проводити ефіри?

– Формат нашої роботи дійсно змінився. Про початок повномасштабної війни я почула по радіо, яке у мене біля ліжка на тумбочці. І було десь 05:33, чую повідомлення про вторгнення. Злякалася, переглянулися з чоловіком і запитала «можливо, це навчання?» – на що у відповідь почула: «Ти поглянь на годинник, яке навчання». Так, завжди мовлення починалося о шостій ранку... Почали щось думати, телефонувати рідним. Повного усвідомлення не було, але зібралися і пішли: чоловік на роботу, я – у міську раду. Була купа народу, хвилювання переповнювало кожного, і це було видно неозброєним оком. У сесійній залі були керівники усіх підприємств, військові, міський голова. Перш за все йшлося про те, як організувати роботу в місті. По завершенню наради я підійшла до міського голови Павла Петровича Кузьменка, сказала про те, що потрібно звернутися до охтирян. Він погодився і ми швидко поїхали на студію. Відразу зробили звернення, домовилися, що будемо передавати його щогодини. У випадку чогось важливого він міг приїздити й здійснювати пряме включення. Ось так ми й працювали. Вже десь опівдні зрозуміли, що працювати доведеться довго і зі студії ми не підемо. Мали можливість запитися водою і деякими харчами. Зв'язок «лежав», виходили в ефір і на проводову мережу, знову ж таки не розуміючи добре, що відбувається у місті. Рятівним стало повідомлення Лариси Леонідівни Якубенко, вона дивом написала нам СМС повідомлення: «В Охтирці танки! Де ви знаходитеся? Що з вами?». Ми підскочили до вікна і побачили, як вулицею на великій швидкості рухаються танки. Спочатку було

нерозуміння, чиї це танки, потім на одному побачили прикріплений бушлат з символікою країни ворога. Колона була дуже велика і рухалася у напрямку військової частини. І вже за кілька хвилин ми почули вибухи, перші постріли... Місто зайняв ворог. Мусили зачиняти студію і швидко йти додому.

...Відновили ми мовлення не відразу, з 1 травня тільки вийшли на роботу. До цього часу намагалися збирати матеріал і бути активними в життєдіяльності нашого міста. Події відбувалися швидко, Охтирка зазнала багато руйнувань у перші два тижні. Це були найпотужніші руйнування, зокрема і музей, і міська рада були пошкоджені, військова частина, де загинули хлопці. Долучалися до розбору завалів і мали можливість зустрічатися із представниками міської ради, бачили як активно працюють, як налагоджують комунікацію, своєю чергою ми й про себе нагадували. Наприкінці квітня зрозуміли, що вже зможемо працювати, знали про те, що зруйнована мережа проводового мовлення. А в FM-діапазоні ми теж можемо працювати. Це прямі ефірні передачі, в яких говоримо про життя громади на день сьогоднішній.

– Чи мали можливість тоді поїхати з міста і – якщо мали – чому нею не скористалися?

– Можливість таку мали, але це питання не поставало. Ми розуміли, що потреба у нас може виникнути у будь-яку хвилину і налаштувалися на роботу. Діти постійно говорили, щоб виїхали, але ми з чоловіком вирішили залишитися. На роботі йому доводилося працювати за кількох.

– Журналістика війни – чи потрібно їй навчати? Чому Ви особисто змушені були вчитися в цей час?

– Звісно, хочеться сказати, що краще б такої «журналістики війни» взагалі не було, але так склалися обставини. І так, цьому треба навчати, треба говорити!

Особисто я на самому початку не розуміла питань щодо військової тактики. Хвилювання про те, що можеш сказати щось не так – воно завжди було присутнє. Я дивувалася, як це швидко виходило у моїх колег, можливо, через вік.

Довго не могла зрозуміти, про що говорити в ефірі, як звернутися до слухача, яку тему брати за основу, а тим паче у питаннях воєнних. Журналістика і військові теми – це дуже відповідально і цьому дійсно треба вчити та пам'ятати про толерантність.

– Як обираєте теми для ефірів?

– Ми відшукуємо новини, й вони дійсно є. Теми підказує саме життя, хоча ми маємо свій формат і маємо дотримуватися певних правил. Працює місто, живе територіальна громада і все, що в ній відбувається, намагаємося донести до слухача. Іноді можемо висловити свою думку, іноді приберігаємо її. Даємо інформацію, над якою слухач може задуматися і зробити висновки.

– Як відрізняється радіо сьогодні й 10 років тому?

– Надзвичайно велика різниця. 10 років для нашої компанії – це великий період, найбільший крок змін – це перехід у FM-діапазон. Зараз ми працюємо наживо щодня, так продиктували нам виклики сьогодення, а раніше мали можливість працювати у записі. Готували

фундаментальні випуски, цикли передач, нагадували й нагадуємо слухачам, коли була та чи інша подія. Тому намагаємося підлаштуватися під умови, які диктує життя. Ну і, звичайно, зустрічі: постійно запрошуємо когось задля того, аби дати щось корисне для нашого слухача.

– Чи є підводні камені професії, про які мовчать?

– Вони дійсно є, я з вами погоджуюся... розкажу... На сьогодні важливо готуватися до передач і вміти це робити у надзвичайно короткій термін. Залежимо від різних ситуацій і тем, а ними потрібно володіти. Знайомимося з матеріалом за будь-яких зручних обставин: інформація в інтернеті, книгах, спілкування з тією чи іншою людиною. Важливо навчитися готувати матеріал швидко, підтримувати комунікацію з людьми. Буває так, що зачіпаєте тему, де

ти можеш зовсім не орієнтуватися. А це прямий ефір, і ти тут же починаєш себе картати, що десь все-таки не дочитав, адже виходити з таких ситуацій важкувато, і собі у щоденник відразу ставиш «двійку». Звісно, неможливо охопити все, але якщо є можливість, – треба більше дізнаватися.

У радієній роботі частенько підводять зміни у мові, коли ти про них забуваєш. Треба тримати руку на пульсі, й усі зміни правопису, вимови мають бути вчасно вивчені й застосовані у роботі. Це такі два найважливіші моменти, як на мене, про які мовчать і з якими треба боротися особисто.

– Порадьте студентам – майбутнім колегам: як готуватися до ефірів, що читати, що слухати? Які Ваші принципи роботи?

– Дякую вам за запитання, скажу від себе. По-перше, необхідно любити читати. Цього навчали у дитинстві, завжди радили у школі, а потім саме життя довело, – дійсно, читати треба багато. Це потрібно зробити звичкою. Щодо підготовки до прямих ефірів, на мене й досі впливає хвилювання, яке важко здолати. Мені допомагає те, що я слухаю колег, зокрема марафон «Єдині новини», й інколи спостерігаю за собою, що та манера говоріння передається й мені.

Що мені ще допомагає? Слухати, як говорять професіонали, слухати аудіокниги. Не все підряд, а обрати того актора, диктора, у якого, на вашу думку, виходить найкраще: інтонація, голос, взаємодія зі слухачем... Це все буде вам тільки на користь.

Щодо принципів, якщо бути чесною, не замислювалася до цієї хвилини... Перше, мабуть, відповідальність: те, про що не знаю, не впевнена, – намагаюся не говорити. Толерантність до думки співрозмовника й слухача. Ну і традиційне побажання, яке ми завжди висловлюємо колегам: «Чистого голосу в ефірі». Мені

його, на жаль, сьогодні не вистачає. Колегам всім бажаю мати чистий та впевнений голос в ефірі.

На годиннику 5 хвилин на першій у двері заходить корифей радіо, про якого ми так багато говорили й згадували, – Віктор Дмитрович Брень. Він посміхається, навколо очей видніються зморшки, але енергія перемагає. Світлана Миколаївна представляє мене і ось ми вже спілкуємося разом. Те, як людина горить роботою, видно відразу, адже особисто його радіо почало цікавити ще у дитинстві. На базі школи, разом з учнями створив стаціонарний радіовузел, потім був автомат подачі шкільних дзвінків, можливість демонстрації різноманітних навчальних фільмів на спеціальному екрані, а потім – курс електрорадіотехніки для школярів, який мав шалений попит. Про свою колегу говорить щиро й лаконічно:

– Світлана Миколаївна – це найкращий голос Охтирки. Як зараз пам’ятаю день, коли відкриваються двері й знайома Світлани Миколаївни «вкидає» її у студію й закриває двері (сміється). Завдання було простим: написати про Охтирську гімназію, і Світлана Миколаївна

у назначений час прийшла, прочитала, все добре, і так почалася наша робота. А далі пішли перли... Вона прекрасно описує природу, на високому рівні може взяти інтерв’ю, поспілкуватися з людиною, працює у прямому ефірі. Разом працюємо і приймаємо нові виклики до цього дня.

У їх студії я бачу те, чого вже немає у нових радіостудіях. Ти ніби потрапляєш у музей, де зберігається ціла історія телерадіомовлення. Це обладнання тільки зусиллями Віктора Дмитровича продовжує функціонувати. Він захоплено розповідає історії і говорить, як їм хочеться, аби все приладдя збереглося, – аби наступні покоління мали змогу побачити, як вони працювали і який довгий шлях пройшло радіо у невеликих містечках.

Аліна ШЕВЧЕНКО,

студентка кафедри журналістики та філології СумДУ

«Сумська журналістика в особах» – спільний проєкт Сумського прес-клубу і кафедри журналістики та філології СумДУ, розпочатий із нагоди 20-річчя Сумського прес-клубу.

Посилання на відео ↓

https://drive.google.com/file/d/1BY_wcqhObWK9oMBYUfe2HVqq1bSyXHYD/view?usp=sharing

ВИСНОВКИ

Регіональна журналістика, на жаль, несправедливо поступається популярністю та визнанням провідним українським медіа. Тож, не викликає сумнівів її актуальність порушеної теми, адже важливим та необхідним є привертання уваги спільноти до проблем «провінційних» редакцій через висвітлення реальних історій їхніх представників. Такі проєкти, як «Сумська журналістика в особах» неодмінно стануть в пригоді майбутнім дослідникам історії журналістики.

Під час роботи над добіркою журналістських матеріалів були реалізовані усі поставлені завдання. Зокрема, проаналізовано праці дослідників з порушеної теми. Сформульована авторська ідея проєкту, схарактеризована цільова аудиторія матеріалів, здійснено пошук і аналіз схожих студентських творчих проєктів, присвячених історії регіональної журналістики.

Здійснено аналіз матеріалів у жанрі портретного інтерв'ю інших авторів, які працювали у проєкті «Сумська журналістика в особах».

Проаналізувавши публікації проєкту, можемо зазначити, що інтерв'ю, присвячених фахівцям-радійникам дуже мало, до того ж після початку мовлення у ФМ-форматі регіонального радіо не було жодного розлогого інтерв'ю від працівників.

Створені нами матеріали розкривають деталі особистого і професійного життя героїні, її внесок в розвиток регіональної журналістики. Проєкт «Сумська журналістика в особах» є невід'ємною складовою підготовки студентів до реальної роботи в медійному секторі. Він допомагає не лише набути необхідні професійні навички, але й розвинути особисті якості, що роблять їх конкурентоспроможними на ринку праці.